

# גוט שבת Gut Sábész

22. évfolyam 26. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 17:48 • ב' אדר תש"פ • 2020. 3. 27. • פרשת ויקרא • Szombat kimenetele: 18:55

## Digitálisra váltott az EMIH a járvány idejére

Az ősi Tóra szava szólal meg és látszik a legmodernebb digitális eszközökön. Digitálisra váltott az EMIH. A koronavírus járvány további terjedésének lassítása érdekében a Magyar Kormány országos intézkedéseivel összehangolva az EMIH is komoly lépéseket tett. Bár zsinagógáink, iskoláink és közösségi házaink bezártak, és így néhány szabadtéri minjántól eltekintve a hitközségünk tagjai nem találkozhatnak egymással, a hitközségünk rabbijai és vezető egyéniségei megalkották a *zsido.com* közösségi oldalán keresztül sugárzott Virtuális Bét Midrást, hogy a közös tanulás élménye ezekben a nehéz időkben se maradjon el. Ezért a hét elejétől kezdve Köves Slomó óbudai rabbi – már jóval a járvány előtt megkezdett és online is elérhető – reggeli Talmudtanulásán túl, most már esténként is lehetőségünk lesz tanulni az online tanházban, melyet sokak kérésére Oberlander Báruch a Vasvári Sász Chevra zsinagóga lubavicsi

rabbija szervezett meg. A *Virtuális Bét Midrásban* Oberlander rabbi a vírussal kapcsolatos háláchikus kérdéseket boncolgatja, *Megyeri Jonatán* a közelgő Peszách ünnepére készíti fel a hallgatókat, míg *Glitzentsein Samuel, Faith Aser, Myers Mendy* rabbik és más előadók változatos témákról beszélnek.

A Maimonidész Gimnáziumban már a múlt héten zökenőmentesen rajtolt a távoktatás, míg a Bét Menáchem iskola tanulói az előző héten még csak lélekben készültek a kamerákon keresztüli tanulásra a tankönyveik mellől, hogy hétfőtől ők is nagyobb társaikhoz hasonlóan tanulhassanak. Azoknak a diákoknak, akiknek nem volt okos eszközük, az intézmények kölcsönöztek laptopokat és tableteket, így senki sem marad el a tanulmányaiban. Az iskola igény esetén meleg étellel is segíti az izolációban lévő családokat.

Ifjúsági csoportjaink tagjainak sem kell nélkülöznie az

AlefKidsben töltött örömteli órákat, ugyanis a hét elejétől a csoport mádrichái (ifjúsági vezetői) is megkezdték a játékos távfoglalkozásaikat. A vasárnap délutáni próbafoglalkozásba már 40 gyermek kapcsolódott be!

A Cedek Szeretetszolgálat népkonyháinak éttermi része ugyan az óvintézkedések miatt bezárt, az ebédeket továbbra is megfőzik, melyeket az itt étkezők ételhordókban tudnak elvinni.

Míndeközben az EMIH kollégái keményen dolgoznak azon, hogy a közelgő Peszách ünnepét hogyan könnyíthetik meg a közösség tagjai számára a tervezett széder-csomagokkal és más egyéb módokon.

Az Örökkévaló segítségével az EMIH ezekben a nehéz időkben is méltóképp tudja szolgálni a hazai zsidó közösséget, de most azért is imádkozunk és tanuljunk Tórát, hogy a járvány mihamarabb véget érjen és hogy újból a megszokott kerékvágásban élhessük életünket.

### Virtuális előadások

#### Myers Mendy rabbi:

*A tükör másik oldalán – a hetiszakasz és tanulságai napjainkban*

A Cháj Galéria Facebook-oldalán, szerdánként 18:30-tól

#### Feldman Mussie rebbeccen:

*Közepesek a konyhában*

(csak nőknek!)

A csoport Facebook zárt csoportjában. Belépési engedélyért keressék Feldman rebbeccent. Szerdánként 20:30-tól

#### Hurwitz Sholom rabbi:

*Peszách-hoz közeledve*

A Teleki zsinagóga zárt Facebook-csoportjában, belépési engedélyért keressék Hurwitz rabbirt.

Keddenként és csütörtökönként 16:00–17:00 Peszáchig

#### Glitsenstein Chaim Saul rabbi:

*Napi dvár torá*

Konferenciahívás a

+36 1 987 6825-ös

telefonszámon. Kód: 901244

Vasárnaptól csütörtökig

19:00-tól

#### Virtuális Bét Midrás

A *zsido.com* facebook oldalán (az előadók névsorát lásd cikkünkben) minden nap péntek kivételével 19:00–22:00 óráig

### Kóser élelmiszer-ellátás

Meleg étel rendelés, gyógyszerbeszerzés és bevásárlási szolgáltatás az Óbudai zsinagógától: Erdős Judit

tel.: (06 30) 222-1439

vagy e-mail:

[koshercatering@zsido.com](mailto:koshercatering@zsido.com)

Pékáru és ebéd házhozszállítás:

tel.: (06 70) 946-4921

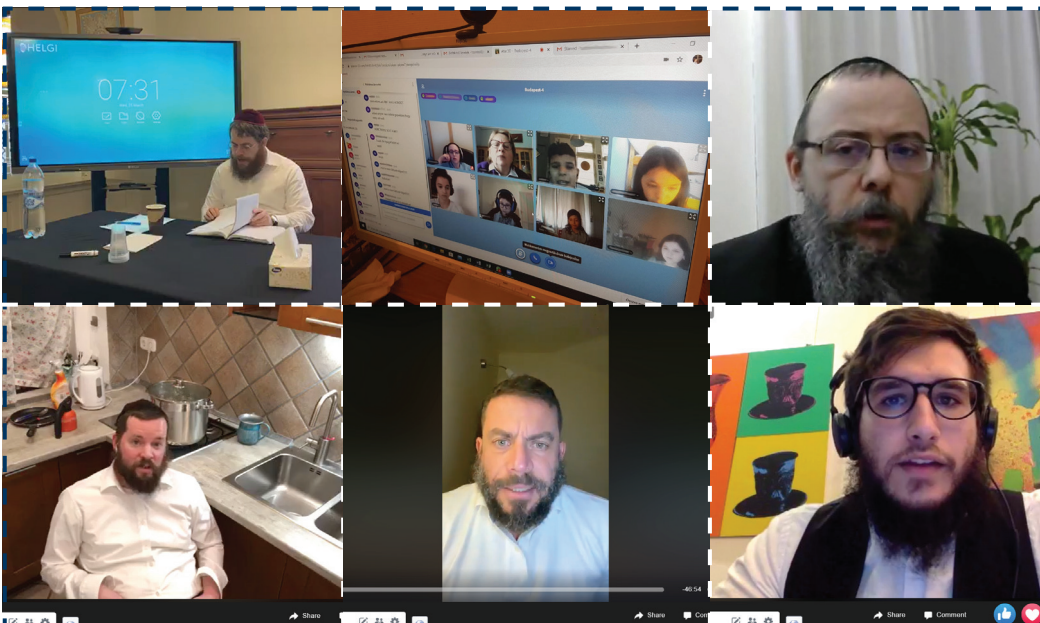
vagy e-mail:

[rendeles@koserpekseg.hu](mailto:rendeles@koserpekseg.hu)

Hús házhozszállítás:

[www.koserhus.com](http://www.koserhus.com)

A Dohány utcai Kóser Piac továbbra is a rendes nyitvatartási időben várja vásárlóit.



## Hetiszakasz

### Ki és miért hozzon áldozatot?

Szakaszunk – *Vájikrá* (3Mózes 1:1-5:26.) – Mózes harmadik könyvének (Leviticus) első része az áldozati renddel foglalkozik.

Felsorolja a különböző áldozatokat, ki hozza őket és miért. Lényegük a vétkes ember bűnbánata és vezeklése.

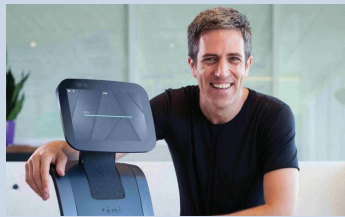
## Zsidó híradó

### Izraeli találmányok segítik a járvány elleni harcot

A különböző kormányhivatalok nagyjából 4,5 milliárd forintnak megfelelő összegű támogatást ajánlottak fel, hogy felpörgessék a fejlesztéseket.

A vállalatokat a koronavírus-járvány megfékezésével kapcsolatos mindenféle termékek, eljárások kifejlesztésére buzdítják, például hatékony tesztek kidolgozására. A pályázóknak kutatási és fejlesztési terveket kell bemutatni, mindegy, hogy a kidolgozás melyik fázisában tartanak. Lehet koncepcióval és kész eszközzel is pályázni – közölte a koordinációt végző minisztérium vezetője, Eli Cohen.

Szeretnék, ha a cégek megoldást találnának a fertőzés diagnosztizálására, terjedésének csökkentésére, az ellátás fejlesztésére és az oltásra is. De javaslatokat várnak a karanténban lévő betegek helyzeté-



nek javítására is. A pénzügyi támogatás a fejlesztési költségek 75 százalékát is elérheti.

A minisztérium egyben felszólította az izraeli vállalatokat, hogy a már meglévő eszközök, berendezések gyártását gyorsítsák fel.

Ilyen fejlesztés például az „ápoló robot”. A mesterséges intelligenciával felszerelt gépek képesek látat mérni, felismernek bizonyos tüneteket és az orvosoknak jelentik a legfrissebb eredményeket. Vagy az okostelefonos alkalmazás, ami segít a járvány elleni küzdelemben, megmutatva a felhasználóknak, ha igazolt vírusos hordozók közelében tartózkodtak.

## Identitás válság

A sokféle betegség közül talán az amnézia a legijesztőbb. Képzeld csak el, hogy hirtelen nincs családunk, nincs élettörténetünk, és ezek nélkül persze önazonosságunk sincs. A történelemben nem egy példa volt már rá, mikor látszólag elfelejtettük, hogy kik is vagyunk és hogy honnan jöttünk, és ezek következtében túl sokszor esett meg az is, hogy azt sem láttuk pontosan, merre tartunk.

Mózes harmadik könyvének, a *Vájikrá*nak az elején olvashatjuk: „*Nefes ki techeta* – ha valamely személy vétkezik...” (3Mózes 4:2.), ezt követően pedig a Tóra a különböző vétkekért bemutatni rendelt áldozatokat sorolja fel.

A kabbala egyik alpműve, a Zohár szerint, a Tóra fenti versének fontos mondanivalója van. A vers elején lévő *nefes* szót ugyanis – amit magyarul személynék fordítunk – léleknek is lehet fordítani, és ezzel mintegy kérdésként értelmezni a tórai verset, amely ez esetben a következőképpen szólna: „*Nefes ki techeta* – a lélek vétkezik? Más szóval megeshet, hogy a lélek, az isteni szikra, egy vegytisztán

spirituális entitás vétket követ-e sen el?

A kérdés fájdalmas, mert általa ráébredünk, hogy ez csak akkor lehetséges, ha elfelejtjük, kik vagyunk valójában. Abban a pillanatban, hogy elvágjuk eredendő spirituális identitásunkhoz fűző kötelékeinket, az amnézia tüneteit kezdjük mutatni, és már az Isten iránt való köteleseinket sem teljesítjük.

A Zohár által feltett kérdés azonban még ennél is mélyebbre ás le. Azt tanítja, hogy létünknek elsődlegesen a lelki aspektusa az, ami meghatároz minket. Mivel lelkünk maga az isteni szikra, az annyira tiszta, hogy nincs vétek, ami képes lenne beszennyezni. Létünknek ez a része örökéletű, kiolthatatlan.

Bármi kétség is kerítsen tehát hatalmába azt illetően, hogy kik vagyunk, idézzük fel magunkban a Zohár tanítását, és mondjuk el magunkban: „Több vagyok, mint a tettem, és mindenképpen több, mint a vétkeim. Én a lelkem vagyok, és a lelkem sosem hal meg.”

*Kovács Jichak rabbinövendék cikke Yossi Goldman rabbi írása nyomán.*



Rendelje házhoz: [www.kosherhus.com](http://www.kosherhus.com)

## Napi Talmud-tanulás Óbudán

A lublini **Meir Spira rabbi** által 1923-ban indított kezdeményezés 7 év, napi egy órás tanulás mellett vezet végig a Babilóniai Talmud felbecsülhetetlen tudás-tengerén úgy, hogy a programban résztvevők minden nap egy teljes talmudi oldalt tanulnak végig.

**Köves Slomó** rabbi vezetésével először nyílik lehetőség magyar nyelven bekapcsolódnia a *Dáf hájomi* 14. ciklusába.

**Kezds:** 2020. január 2.

**Befejezés:** 2027. június 7.

**Érdeklődés:** [talmud@zsido.com](mailto:talmud@zsido.com) **Jelentkezési lap:** [zsido.com/talmud](http://zsido.com/talmud)

**Dáf jomi**  
דף יומי

Minden nap  
a Facebookon:

<https://www.facebook.com/koves.slomo>

Ösztöndíj:

A rendszeres tanulással 72.000 Ft/hó kolel ösztöndíjra is érdemessé válhatnak a hallgatók

Minden hétköznap  
reggel 7:30-8:30  
vasárnap: 11:00



EMIH

## Velem és a Rebbével történt A gyógyszerész fia

Crown Heightsban nőttem fel, ahol apám, Morris Milstein vezette a jól ismert Milstein Gyógyszertárat, a Troy és Leferts utca sarkán.

Bár apám minden napját a zsinagógában kezdte, nem volt vallásos. Nem hordott kipát, és az üzlet a hét minden napján nyitva tartott.

Akkoriban, az ötvenes-hatvanas években a gyógyszertárak másképpen működtek, mint manapság. A gyógyszerek nem készen, csomagolva érkeztek, hanem mozsárban kellett az összetevőket porítani, majd kapszulákká és tablettákká formálni.

Apám tulajdonképpen orvosként is funkcionált, mert sokan fordultak hozzá egészségügyi kérdésekkel. Egész életét a gyógyszertárban töltötte, ahol anyám is dolgozott.

Bár nem voltunk lubavicsiak, apám idővel közeli barátságba került a Rebbével, anyám pedig a Rebbe feleségével. A Rebecen gyakran jött el az üzletbe, hogy gyógyszert vegyen, elsősorban nem magának vagy a Rebbének, hanem másoknak. Volt, hogy anyámmal együtt mentek bevásárolni a Rebbe autójával, és gyakran engem is magukkal vittek.

Apám élvezettel folytatott hosszú beszélgetéseket a Rebbével. Abban az időben a Rebbe minden erejével megpróbálta meggyőzni apámat, hogy zárja be az üzletet szombatoként. Apám azzal érvelt, hogy az emberek számítanak rá, és a gyógyszerek segítségével életet menthet. A Rebbe erre így felelt: „Nyugodtan bezárhat szombaton. Ezek nem olyan élet-halál problémák, melyek ne várhatná-

nak vasárnapig. Az ön számára, a saját zsidósága és szellemi jóléte szempontjából azonban fontos lenne”.

A szombat természetesen a hét legforgalmasabb napja volt a gyógyszertárban. Az emberek nem dolgoztak és ráértek vásárolgatni. Apám tehát nem zárta be, a Rebbe pedig továbbra is próbálta erről meggyőzni.

Egyszer azonban egy olasz gyógyszerész is üzletet nyitott egyháztömbnyire tőlünk. A Rebbe ekkor kijelentette, hogy töb-

bet keresni, de azt egészséges és vidám dolgokra költeni, mint többet keresni, de – Isten ments – orvosi kiadásokra és hasonló dolgokra költeni, ami nemcsak kiadást, hanem bajt és fájdalmat is jelent, melytől Isten óvjon. Végső soron azt kell észben tartani, hogy az olyan pénz, melyet az isteni törvényekkel ellentétesen keresünk meg, nem képes hasznos funkciót betölteni, és az így szerzett haszon csupán illúzió, vagy még annál is rosszabb. Így tehát, akárhonnan is



Harvey Milsten az izraeli Tekoában él.  
Az interjú 2015 februárjában készült.

bé nincs mivel érvelnie apámnak, hiszen a másik gyógyszertár napi 24 órában nyitva volt, tehát mindig volt valaki, akire lehetett támaszkodni sürgős esetben.

„De mi lesz a megélhetésemmel? Szombatonként annyi bevétel van, mint egész héten” – mondta apám.

A Rebbe az alábbi levélben válaszolt:

„A megélhetésével és a bezárás azonnali pénzügyi hatásával kapcsolatban: ha zárva tart szombatonként és ünnepnapokon, akkor nem az lesz a fontos, hogy mennyi pénzt keres, hanem, hogy miként használja azt fel. Minden értelmes ember belátja, hogy jobb keveseb-

nézzük, vallási, erkölcsi vagy üzleti nézőpontból, nincs mivel igazolnia a szombati és ünnepi nyitvatartást, és az nem is szolgálhatja az ön érdekét. Emellett az isteni törvények betartása által további áldások érik, egészség és jólét, mind anyagi, mind spirituális szempontból”.

A Rebbe a közelgő Peszách ünnepre vonatkozó áldásokkal zárta sorait: „Adja Isten, hogy szabadságunk ideje az ön és családja számára is elhozza a kétségektől és aggodalmaktól való megszabadulást, és a valódi szabadságot, annak legteljesebb formájában...” Ez végül meggyőzte apámat, és bezárta a gyógyszertárat.

Amikor tinédzser voltam, nagyon sok zsidó költözött el Crown Heightsból. A Chábád közösség azonban virágzott. Elkezdttem hozzájuk járni. Ezer vagy akár kétezzer ember is imádkozott ott szombat reggelente. Mindenki fekete kalapot és zakót viselt, így eléggé elütöttem a környezettől az élénkpiros pulóveremmel és kockás, zöld kabátommal. Határozottan emlékszem arra, ahogy a Rebbe rám nézett, és a támogatásról biztosított.

Abban az időben könnyű volt felkeresni a Rebbét és a Rebecent is. Emlékszem a belőlük áradó melegségre. Még a hozzám hasonló gyerekek sem érezték magukat feszélyezve a közelükben.

Ez az a melegség az, ami tovább él a Chábád közösségekben, szerte a világon. Amikor Izraelbe költöztem, Tekoában telepedtem le, ahol a Chábád közösséghez csatlakoztam, mert nagy szeretettel fogadtak.

Azt hiszem, hogy a Chábád-ban láthatjuk azt, hogy milyenek is kellene lennie a zsidóságnak. Számomra ez abból látszik, hogy ha valaki belép egy olyan helyre, mint például a tekoai Chábád, otthon fogja érezni magát, függetlenül attól, hogy milyen ruhában van. Mindenkit melegen fogadnak, azzal a melegséggel, mely a Rebbét is anynyira jellemezte.

Harvey Milsten

*Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.*

*Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:*

*[www.youtube.com/alubavicsirebbe](http://www.youtube.com/alubavicsirebbe)*

## Kóser konyha

Kovászos  
hamburgerzsömle

Múlt héten a hamburgerhús receptjét mutattuk be olvasóinknak, ezen a héten a hozzá való zsömle elkészítési módját ismertetjük, mégpedig egy különleges, kovászos verzióét.

párve

Hozzávalók:

300 ml mandulailat  
2 evőkanál kristálycukor  
4 púpozott evőkanál  
por élesztő  
4 evőkanál kovász  
600 g liszt  
40 g étolaj  
máshfél kávéskanál só  
1 tojás

A tetejére  
1 db tojás  
szezámag



A cukrot és az élesztőt feloldjuk a tejben. A többi hozzávalót tálba öntjük, és hozzáadjuk az élesztős folyadékot. Alaposan összegyúrjuk a tésztát és 2-3 órán át kelesztjük, a helyiség hőmérsékletétől függően. A megkelt tésztát nyolc részre vágjuk, kerek, lapított zsemleké formázzuk. További egy óra kelesztés után a tetejét megkenjük tojással, megszórjuk szezámaggal és 180 fokban 10 perc alatt megsütjük őket.

Most induló sorozatunkban Oberlander Báruch rabbi válogat a koronavírus-járvány kapcsán felmerült háláchikus kérdésekre adott válaszokból. Fontos kiemelni, hogy minden esetet egyedileg kell elbírálni, figyelembe véve többek közt az ország járványügyi szabályozását és az egészségügyi szakemberek irányutatóit is.

Sok pár szembesül most azzal, hogy hiába szervezték meg álmik esküvőjét, nincs lehetőségük úgy és akkor megtartani, ahogy szerették volna.

Ez történt azzal az ukrainai párral, akiknek a nevében egy kollégám megkeresett, mivel el kellett dönteniük, hogy elhalasztják-e az esküvőt. A kisebb gond az esküvő, hogy csak nagyon szűk körű esküvőt tudtak volna tartani a járvány miatt, a nagyobb probléma pedig az, hogy a menyasszony szülei sem utazhattak volna a városba a szertartásra. Azt kérték a fiataloktól, halasszák el az esküvőt, hogy ott lehessenek a lányukkal a *hüpe* (esküvői baldachin) alatt.

A vőlegény és a menyasszony inkább a szűkkörű, időben megtartott szertartás mellett volt, de nem akarták megsérteni a szülőket sem. Azt szerették volna tudni, háláchikusan rendben van-e az a kompromisszumos megoldás, hogy tartanak egy kis esküvőt az eredeti időpontban, és a járvány elmúltával rendeznek egy nagy ünnepséget szimbolikus *hüpe* szertartással.

### Megváltoztatható-e az esküvő dátuma?

Fontos tudni, hogy az esküvő kijelölt dátumát a zsidó misztika szerint nem szabad megváltoztatni. A *Midrás Pinchászban* azt olvassuk (idézi *Nité Gávriél, Siduchim* 46. fejezet 3. l.áb.), hogy „ha egyszer ki volt jelölve egy dátum, és nem tartották be, akkor nehéz lesz megtar-

## Kérdezd a rabbit!

# Halasszuk-e az esküvőnket a koronavírusjárvány utánra?



Esküvő egy szupermarketben, ahol legalísan jöhetett össze száz vendég a kellő távolság megtartásával

tani az esküvőt (RSZ: Igrót kodes 123. fejezet).” Ez ugyanis olyan, mintha az ember sorban állna, de elhagyná a helyét, kockáztatva, hogy esetleg elveszti az az esélyét arra, hogy sorra kerüljön. A *Zohár* szerint (3:219b–220a.) a pár ősei jelen vannak a *hüpenél* és megáldják őket, amiről azt mondja Chánoch Henich rabbi (1800–1884), az olesko Rebbe (idézi *Nité Gávriél* uo.): a kitűzött időpontot ők eljárnak, és ha nincs esküvő, akkor nem lehet tudni, hogy eljárnak-e megint. Mesterem, Zinner Gávriél rabbi szerint (*Nité Gávriél* uo. 4. és 6. lábjegyzet) a tilalom arra vonatkozik, ha teljesen hivatalosan volt kijelölve egy dátum és azt jó ok nélkül, könnyelműen halasztják el.

### A szülők iránti tisztelet

Azt is meg kell vizsgálnunk, hogy a „tiszteld anyádat és apádat” parancsolata (2Mózes 20:12., 5Mózes 5:16.) vonatkozik-e erre a helyzetre. A *Sulchán áruach* (JD 240:25. RöMÁ) tárgyalja, hogy a szülőknek van-e vétőjoga, ha nem tetszik nekik a jövődöbéli. A háláchá szerint ilyen esetben nem kell a szülőkre hallgatnia a házasulandó feleknek, mivel a házasságnak – ami egy micva (Maimonidész, *A házasság szabályai* eleje 1. parancsolat) – az alapja a szeretet, amit nem lehet sem megparancsolni, sem megtiltani, ha nem ütözik valódi háláchikus szabályba.

### Tartható-e később szimbolikus hüpe?

Általában azt mondjuk, hogy egy ilyen nagy micvából nem szabad viccet csinálni. Ebben az esetben azonban úgy vélem, megengedhető ez, mert ki lehet vele békíteni a menyasszony szüleit.

A hüpe több elemből áll, nézzük meg, mit lehet „eljátszani” és mit nem. Biztosan semmi probléma nincs azzal, hogy a menyasszony körbejárja a vőlegényt vagy hogy a vőlegény ad neki egy új gyűrűt, ahogy azzal sem, hogy felolvassák a házasságlevelet. A pohártörésnél felmerülhet, hogy nem illik feleslegesen összetörni egy poharat (lásd *Talmud, Sábát* 129a.), de még ez is megengedhető ebben az esetben. Amit nem lehet megismételni, az a hét áldás (*sevá bráchet*), mivel bibliai tilalom vonatkozik a fölöslegesen elmondott áldásokra (*bráchá lövátálá* – *SÁ OC* 215:4.). (Pontosabban a pohár borból mondott áldást lehet, hiszen az nem volt felesleges, ha utána isznak a borból).

Ezzel a megoldással mindenki elégedett volt: a fiataloknak nem kellett elhalasztani az esküvőt és a szülők is *hüpe* alá kísérhetik majd a lányukat.

A cikk teljes terjedelmében a [zsido.comon](http://zsido.comon) található.

Oberlander Báruch

## Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary  
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183  
[www.zsido.com](http://www.zsido.com) / [info@zsido.com](mailto:info@zsido.com)  
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi  
Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: Cseh Viktor, Dénes Anna,  
Kovács Jichák, Molnár Zsófia  
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria  
ISSN 1416-4604



EMIH  
EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI  
IZRAELITA HITKÖZSÉG